

Mustua da kunnivoija omii

Festivuali: Anuksenlinnas Vladimir Brendojevan roindupiän, 6. syvyskuudu, piettih jogavuodine Täs synnyinrannan minun algu -nimine festivuali.

FESTIVALIN AIGAH PIETTIIH PYÖRYŽY STOLA, KUDAMAN AIGAH PAISTIH KARJALAN KIELEN DA KARJALAZEN KULTTUURAN VUVVES. KUVA: JELENA FILIPPOVA.

JELENA FILIPPOVA

Tämä festivuali oli jo kolmastostu. Sidä allus algajen pidäy Anuksenlinnan rahvahalline kirjasto. Vuozien aloh sih ruadoh yhtyi linnan yhteiskunnalline järjestö "Anuksen karjalažet". Yhtehizil väil ruvettih valmistamah sidä da edehpäi livuttamah karjalazien kul'tuurua da kielyd.

Tämän vuvven festivuali algavui miitingas Jegorovan pihal. "Anuksen karjalažet" luajituttih tämän uuličan joga taloile nimilavvat, kudamih on kirjutettu uuličan nimi karjalakse da taloin noumer. Linnas tämä on jo kolmas uuličču, kudamal on nimilaudua karjalakse. Ennepäi moizet nimilavvat oli azetettu Anastasija Zvezdinan da P'otr Studitovan uuličal. Hyö mollembat oldih anukselazet. Anastasija Zvezdina oli voinan urhoi, hänes, nuores neičykäs, kudai voinan aigah otettih kiini da ammuttih, kirjuttau "Kadajikos" Vladimir Brendojev. P'otr Studitov oli avuamas Anuksen rannale bolničču.

Filipp Ivanovič Jegorov sežo oli anukselaine. Rodihs Hittoilan kyläs. Oli kolmel voinal, kahtel muailman voinal da talvivoinal. Mies oli nelli vuotta Kodia-loven muzein johtajannu

"ANUKSEN KARJALAZET" LUAJITUTETTIIH JEGOROVAN UULIČAN JOGA TALOILE NIMILAVVAT. KUVA: JELENA MIGUNOVA.

Petroskoil. Vuozil 1970 tuli Anukseh. Hänen kehitykses linnas ruvettih luadimah omua muzeidu, keriamäh sih niškoi vehkehty da materjualua. Jegorovan uuličale annettih oma nimi vie konzu Filipp Ivanovič oli elos.

– Enzimäzet taloit tälle uuličale nosti meččylaitos omile ruadajile. Sit nostettih barakat, kus elettihs saldatat, lendäjät, kudamat sluuzittih Nurmoilas. Tänäpäi täl hil'azel uuličal on onnuako 40 kodii. Joga koile azetammo nimilavvan. Enzimäzen iškemmö Anatolii Brendojevan kodih. Se on enzimäzii omii kodiloi täl uuličal. Täh

kodih puaksuhkävyi Vladimir Brendojev, Anatolii Vasiljevič oli oma runoilijale. Brendojevan roindupiän sit ei vai yksil sanoil, ga dielolgi ozutammo, ku mustammo omii juurii da omua historiedu, saneli Inga Gurilova, Družbalaitoksen piälikkö.

Kaikkiedah Anukses on nelli uuličču, kudamile on annettu anukselazien nimet. Setämä vuozii tagaperin linnas rodih Vladimir Brendojevan uuličču, ga sil tänäpäin on vie vai yksi kodi.

KARJALAN KIELEN VUVVENU

Festivualin aigah piettih

pyöryžy stola, kudaman aigah paistih Karjalan kielel da karjalazen kul'tuuran vuvves. Otettih paginale sidä, midä on jo täkse päiviä ruattu tämän vuvven hantuzis. Kanzallizen poliitiekian ministerstvan ruadai Irina Petrova pani merkile sen, ku Karjalan kielel vuvven 70% kaikis tapahtumis on kylis, dostalit 30% pietäh linnas. Enimät kehoituksetgi, ruavot, kudamii pidäy ruadua tänävuon, tuldihs kanzallizis piirilöispäi. Yhtelläh suurin vuitti piettävis pidolois ollah perindöllizet, kudamii joga vuotta pietäh. Uuttu, Irina Petrovan sa-

« **Kaikkiedah Anukses on nelli uuličču, kudamile on annettu anukselazien nimet.**

res kirjutusravos da kielel kehittändäs suadih alavozelazet Vera Larionova da Valentina Libertsova, anukselazet Jekaterina Borisova da Nina Saveljeva, Svetlana Leontijeva Mägrielpäi, petroskoilaine Tamara Ščerbakova. Vladimir Brendojevan piäpalkindo annettih Nikolai Riškinale. Mies jo monien vuozien aigah ruadua linnan pajojoukkoloinke, kirjuttau pajoloi heih niškoi, soittau.

Anuksen rahvahallizen kirjaston ruadai Galina Fedulova, konzu saneli oman kodirannan ozaston ravos, paheksi, ku festivualih joga vuotta tulou vähembi rahvastu. Häi kyzyi rahvahal abuu, ku hyögi kehitettäs täl ruadoh uuttu rahvastu. Pahua mielydä naizel on toizen periägi. Jo kaksitostu vuotta peräkkäi festivualin hantuzis pietäh lapsien runoloin lugjoihin kilvat, niilöih ainos tulou äijy lastu. Kilvan jälles festivualin luadijoil himoittas lahjoittua joga tostu lastu, a voittajile andua mitahto suurembat lahjat. Ga ku ei voija sidä ruadua, ku ollah dengois kiini.

– Ylen äijäl vačču tuskua meijän dieloloin periä. Kaksikymmen vuotta jo ruammo, ga ozutahes buite se langaine, kudai sidoi meidy kaikkii, hudrenou da vai hudrenou. Yhtel kohal rouno seizommo, emmo harpua edehpäi nikui, paheksi inehmine.

OZUTTELUT DA OZUTUKSET

Festivualin piän Anuksen rahvahallizes kirjastos avavui anukselazen Nikolai Zaitsevan ozuttelu. Miesty hyvin tutah karjalan kielel lugijat, Nikolai Petrovič kirjuttau prouzua karjalakse. Tietäh händy hyvänny taidoiljannu, ku tämä ozuttelu ei ole enzimäine miehen ozutteluloi. Nikolai Petrovič piirustau luonduo, oman čupun hieruloi.

Ehtäl linnan muuzikkuškolos videleläine "Tilkuine" ozutti spektaklin. Rahvas kačottih "Videlen kadrieli" karjalakse.

FESTIVALI IČENÄH

Tämän vuvven festivualin aigah kiitändykirjazet suu-

Meijän kačahuš omah Karjalah

Kirjautuksie: Kalevalašša piettih Aleksandr Fedotovin kirjan presentaatio.

ALEKSANDR FEDOTOV KALEVALAN KIRJAŠTOŠŠA. KUVA OTETTU GOV.KARELIA.RU -NETTIŠIVUILTA.

MARIJA KIRILLOVA

Kalevalan piirin 86-vuotis-päivän juhlimisen puitteissa Kalevalan kirjaštošša piettih Aleksandr Fedotovin Meijän kačahuš omah Karjalah -kirjan presentaatio.

Kirjan valmistamisen ošallistu Venäjän kirjailijaliiton ta journalistiliiton jäsen Paavo Leontjev.

Kirja oli painettu Karjalan tašavallan Kanšallisuuspolitiikan ministerijön rahatuvela Karjala on mei-

jän koti -tarkotušohjelman puitteissa.

Aleksandr Fedotovin nimi on tuttu monilla kalevalalaisilla. Vuosina 1966–1970 hiän ruato Kalevalan piirin puoluehkomitietan ensimmäisenä šihteerinä.

Juuri Aleksandr Fedotovin kera on šivottu piirin istorijan tärke tapahtuma – vuotena 1966 Kalevalan piiri tuli iččenäisekši ta erosi Kemin teollisuuspiiristä.

Omašša kirjašša Aleksandr Fedotov kirjuttau ta puamisista tayhteisruavošta kalevalalaisien kera. ihmiset, kumpaset tultih kirjan presentaatioh, lämpimästi muisseltih šen šankarija. Monet kalevalaiset tunnetah ta muissetah opaštajan Matti Pirhosen, Uhtinski-sovhoosin johtajan Vasili Kurtovin nimijä. Presentaatioh liikuttavana hetkenä oli kirjailijan lempi runon esittämini.

Kalevalan piirihallinnon ensimmäini varajohtaja Nina Stankevičus piirihallinnon puolešta kiitti Aleksandr Fedotovie Meijän kačahuš omah Karjalah -kirjašta ta hänen suurešta panokšešta piirin istorijan šäilyttämiseh.

Solidarisuuvven päivä Venäjällä

VENÄJÄ. Joka vuosi 3. šyŷškuuta Venäjällä pietäh Solidarisuuvven päivä terrorismie vaštah.

Tämä päivä on šivottu tragisien tapahtumien kera, kumpaset šatuttih Beslan-kaupunkissa vuuvven 2004 1.–3. šyŷškuuta.

Solidarisuuvven päivänä muissellah terroristiaktien kaikkie uhrija ta järješšyvaltojen ruatajie, kumpaset kuoltih palvelušša.

Karjalan kaikissa piirilöissä oli pietty muistotoimehpiteja. Karjalan alovehellini nuorison keškuš Urheilun ta nuorison ministerijön avulla järješti aktijon, kumpasen aikana nuoret ihmiset levittetih paikallisien eläjien kešen magnittija ta plakattija antiekstremistisien tietojen kera. Aktijon tarkotuksena oli kiinnittyä ihmisien huomijota ekstremismin proplemah. Aktijon aikana Karjalan piirilöissä oli levitetty 300 magnitie ta 300 plakattie, kumpasie tarittih aktiiviset nuoret ihmiset ta volunt'orit.

Petroskoin monissa kešikouluissa piettih Muisson tuntija. Tašavallan patriottien kašvatukšen keškukšen jäsenet kerrottih koululaisilla ta heijän opaštajilla omašta työšta, näyttetih Al'fa- ta Vimpel -erikoisyksiköillä omissettuja filmijä. Kaupunkin Klučevaja-ošašša järješsetih Muisson tuohuš -konsertti. Šen lisäksi piettih Karjalan lapšet Beslanin lapšilla -aktijo, kumpasiešša karjalaiset lapšet ta heijän vanhemmat kirjutetih kirjasie ta piirušsetih kuvie, kumpasie lähetetih Pohjois-Osetijah.

KARJALAN KULTTUURIKOLLEDŽIN OPAŠTUJAT TA OPAŠTAJAT OŠALLISUTTIH AKTIJON TERRORIE VAŠTAH TA LUAJITTIH KURKUA PAPERISTA.

Runonlaulajien jälkiläisie

Kalevalan piiri: Piirin šyntymäpäivä juhlittih mukavalla interaktiivisellä Myö olemma runonlaulajien jälkiläisie -leikillä.

TUOPPÄÄRVEN ÖRVOKKI

Kalevalan piirin peruštamisen päivänä (29. elokuuta) Karjalan kielen ta kulttuurin vuuvven puitteissa Kalevalašša piettih juhlatilaisuukšie.

Niijen luvušša oli KALEVALATALO-etnokulttuurikeškukšen järještämä interaktiivini Myö olemma runonlaulajien jälkiläisie -leikki. Šiieh ošallistu yli 30 henkie yheštätoista joukošta.

Kilpailijien piti luatie kukkašeppeleh, ruttoh iskie nuakloja, näyttyä omie tietoja Kalevalan piirin himnis-tä ta Kalevala-eepossašta. Šamoin arvoštelijat kačottih karjalaiseh Kyykkä-pelih ošallistujien voimua ta hokšavuutta.

Kaikista mukavammakši tuli Kuulu, laulu -kilpailu. Joukkojen lauluja ammatillisešti arvošti Karjalan tašavallan anši-

joitunut kulttuuriruataja Juri Gladišev. Korkiemmat paikat šuatih ne joukot, kumpaset laulettih karjalan kielellä. Karjalai-

sie juurija -kilpailušša niise piti tietyä omia kieltä. Šiinä kilpailušša ošallistujat kiännettih venyäheksi karjalaisie šanoja.

Pruasniekan ošallistujien mielešta, šemmoset toimeh-pivot autetah karjalan kielen ta kulttuurin šäilyttämistä ta kehittämistä.

LEIKIN KUULU, LAULU -KILPAILUN AIKANA. KUVA OTETTU GOV.KARELIA.RU -NETTIŠIVUILTA.

Apuo Kauko-Itän käršinehillä

APU. Karjalašša alko apurahan keräyš käršinehillä tulvašta Kauko-Itäššä.

Tulvan aikana vejen alla joututtih monet elinpaikat, käršitäh kymmenie tuhansie ihmisie. Apurahan keräyš järješsetäh koko Venäjällä.

Kauko-Itän eläjät toivotah, jotta heitä autetah täššä vaikiešša tilantehešša. Kauko-Itän hallitus lähetti kirjutuksie Venäjän kaikilla alovehien piämiehillä, missä on kirjutettu Kauko-Itä ta Zabaikal'je -liiton rekvisiitit.

Nyt Kauko-Itä ta Zabaikal'je -liitto suorittau apurahan keryämistä Kauko-Itän alovehie varoin.

KT:n piämiehen miäräykšellä Kauko-Itän käršinehillä tašavallan rezervirahaštošta oli luovutettu 300 tuhatta rupl'ua.

Karjalan jokahihi eläjä voit auttua Kauko-Itän ihmisie.

Rekvisiitit:

Межрегиональная Ассоциация «Дальний Восток и Забайкалье». ИНН 2721039304 КПП 272101001 Расчетный счет 40703810208010201064 в НОМОС-РЕГИОБАНК-филиал «НОМОС-БАНКА» (ОАО), г. Хабаровск.

Кор. счет 30101810508130000997, БИК 040813997 Тел. для справок (4212) 32-76-02, (4212) 32-53-53

Mie valičen urheilun

Urheilu: Venäjällä starttasi aktijo, kumpani auttau urheilun popularisointie.

LAPŠET OŠALLISSUTTIH URHEILU, ŠIE OLET MUAJILMA -KILPAILUH TA PIIRUŠŠETTIH ASFALTILLA. KUVAT OTETTU GOV.KARELIA.RU -NETTIŠIVUILTA.

MARIJA KIRILLOVA

4. ŠyŶškuuta Petroskoin Taitehmusejošša avattih Terveheššä vartalošša on terveh šielu -näyttely. Šen lisäksi šamana päivänä starttasi Mie valičen urheilun -aktijo.

Tämä näyttely on järješetty

Soči 2014 -kulttuuriolimpiadin, Musejohen vuosi 2013-ta Tervehyön ta urheilun vuosi Karjalan tašavallašša 2013 -ohjelmien puittehis-sa.

Näyttelyn järještäjänä ta apulaisina olthi KT:n Taitehmusejo, KT:n Kulttuuriministerijö, Kansallini arhiiva, Petroskoin hallituš,

šekä Nuorison ta urheilun ministerijö.

Näyttelyššä kävijät vojah tuntie urheilupruasniekan ilmapiirie, missä piäšankariloina ollah urheilun šointu, voima ta energija, kumpaset on šivottu kulttuurih ta opaššukseh. Kaččojat šuahah tutuštuo taiteilijien, veštäjien ta

graafikkojen töih, kumpaset näytetäh omašša tuotannošša ihmisien kaudenhetta, urheilun ta taistelun psykologijua. Šamoin näyttelyššä on esitetty metalija, pokaalija, viirijä ta erilaisie urheiluesinehie, šekä valokuvie monista kilpailuista.

Terveheššä vartalošša

on terveh šielu -näyttelyn avajaisien päivänä Kirovin aukijolla oli pietty Venäjän Urheiluaktijon piätahtumana oli Urheilun jarman-ka, kumpaseh ošallissuttih urheilukoulut ta erilaiset kerhot, kumpaset kirjutetih kaikkie halukkahie urheiluharjotteluih.

Jarmankan aikana järješettih urheilun miniturniirija, kilpailuja, muasteri-oppija ta neuvotteluja.

Nuoret kaupunkilaiset voitih ošallistuo Urheilu, šie olet muajilma -kilpailuh. Hyö piiruššettih asfaltilla uhreilulla omištettuja kuvija. Kaikki halukkahat ošallissuttih fitnessin muasteri-oppiloih ta kisattih šakkih.

Aktijon ta näyttelyn järještäjät toivotah, jotta šemmoset tapahtumat autetah urheilun popularisointie Venäjällä.

TERVEHEŠŠÄ VARTALOŠŠA ON TERVEH ŠIELU -NÄYTTELYN A.F. KOZLOVIN MUALIVAHTI-KUVA, 1962 V.

Uuši urheilukenttä lapšilla

TATJANA TORVINEN

Elokuun lopusšša Pudožissa avattih uuši urheilukenttä. Še oli rakennettu Gazprom-lapšilla -projektin puittehis-sa. Uuvven urheilukentän avajaisih ošallistu KT:n piämieš Aleksandr Hudilainen.

Nykyaikani urheilukenttä šijoutuu 1. koulun lähelä. Kešällä tiälä voit leikie mini-jalkapalloh ta koripalloh, a talvella jääkiekoh ta luissella. Kentällä on ašetettu uuši peiteh, jalkapallon ta jääkiekon muralit ta nellä koripallon piätylevyö. Šemmoista kenttyä Pudožissa vielä ei ollun.

Urheilukentän avajaisih keräyty äijän rahvašta, koululaisie, nuorie urheilijie, kaupunkin koulujen opaštajie.

Aleksandr Hudilainen koošti, jotta šemmosie kenttöjä kohta avatah tašavallan

kaikissa piirilöissä:

- Tänä vuotena Karjalassa äijän mitä luajitah urheilun kehittämistä varoin. Šamanaikasešti rakennetah 33 urheiluobjektie ta puolitoista kymmentä on vielä šuunnitelmissa. Kuluu kakši-kolme vuotta ta meijän tašavallašša ilmeštty ei vain urheilukenttöjä, ka kokonaisie uhreilukompleksija, kumpasien avulla voipi harraštua urheiluo koko vuosi.

KT:n piämieš passipoičči Gazprom-järješttyö šemmosešta šuurešta lahjašta. Gazprom-järještö myönti Karjalalla vielä kakši miljardie rupl'ua uhreilukompleksien rakentamieh.

- Toivon, jotta työ šäilyttäh urheilukenttyä šamašša hyväššä luavušša, kumpasešša še nykyjäh on, šano Aleksandr Hudilainen nuorilla urheilijilla.

Pudožin piirin hallituksen johtaja Lari-

MINI-JALKAPALLON KILPAILUN OŠALLISTUJAT. KUVA OTETTU GOV.KARELIA.RU -NETTIŠIVUILTA.

sa Dančenko muissutti kaikilla, jotta urheilukenttä oli avattu tulijien

Soči-2014 Olimpijakisohen kunnivokši. Hiän toivotah, jotta šemmoni urhei-

lукenttä tulou hyväkši avukši lapšilla urheiluharjotteluissa.

Avajaisien jalkeh urheilukentällä alko mini-jalkapallon kilpailu.

« *Vellet Jelisei ta F'odor tultih venehillä eryähällä monilukusista šuariloista.*

« *Kyläššä oli aittoja šekä pieni asoun'a kylän kalmismualla.*

« *Kyläpaikat on jo aikoja me itty ta kašvettu heiniköllä.*

Hiisjärvi ta šen eläjät

Vanhoja kylijä: AIKONAH HIISJÄRVEN RANNOILLA ŠEISO ŠAMANNIMINI KYLÄ.

Tätä kylyä jo vuosikymmenie ei ole kartoilla. Ka aikoinah še oli Karjalan kaunehimpie kylijä.

Oli Jekaterina II vallan toini vuosi, kun Venäjän Imperijan kartalla ilmešty uušš kylä. Vellet Jelisei ta F'odor tultih venehillä eryähällä monilukusista šuariloista. Ei ole tietuo, mintäh ne valittih juuri šen šuaren. Šuari oli oikein kaunis, vereš ilma, kalasat paikat, šanalla šanuon kaikin puolin šuotuisa elinpaikka. Paikalla annettih nimi Hiisjärvi. Šeuruavan väjenlašennan aikana kylä pantih listoilla.

Vuotena 1769 Jelisei akottu. Hänen naini Ksenija oli ruoččilaista šukuo. Ksenijan muamo oli ruoččilaini ta Ksenijaki maltto omien kantatuattojen kieltä. Še, jotta hiisjärviläiset oltih ruoččilaisien jälkiläisies tovissetah istorijalliset dokumentitki, kumpaset yli kaksišatua vuotta oli vuotettu tutkimista. Uuvveššä pereheššä šynty lapsie, kumpaset šuatih šukunimeh tuattoh nimen mukah – Jelisejevit. Myöhempäh Jelisein veikkokki F'odor akottu.

1790-luvun aluššä Hiisjärveh muutti Sofonti Ivanov pereheh kera. Nyt on tarkkah tiijoššä mistä päintämä pereh tuli. Sofonti Ivanov Agafja-naiseh kera oltih Koivuniemen kyläššä kotosin. Kylä šijoutu 20 virstan piäššä Tunkuošta. Sofonti oli pereheššä vanhin poika. Vuotena 1774 hiän otti naisekšä Agafjan ta eli muamoh ta nuorempien veikkojen kera. 1790-luvulla Sofonti pereheh kera jätti kotikylän ta šiirty elämäh Hiisjärvellä. Kohta kyläššä ilmešty uušš talo ta näin alko Sofontjevien šuku. 1796 vuotena Sofontjevien pereheššä oli jo kuušš lašta: Jefrosinja, Anna, Akulina, Panfil, Marija, Nikita. Jelsein tyttö Jevdokija mäni miehellä Sofontin pojalla Panfililla. A Sofontin tyttö Jefrosinja niisi yhty Jelsein pojan kera. Nuorie vihittih Rukajärven kiriköššä vuotena 1798. Šen jälkeh vielä monta kertua Jelisejevien ta Sofontjevien šuvuista tulou heimolaisie.

Vuotena 1811 Hiisjärvelä oli nellä taluo: kolme Jelsejevien taluo ta yksi Sofont-

HIISJÄRVEN KYLÄ JO VUOSIKYMMENIE EI OLE KARTOILLA. KUVAT: ANNA PESTUNIN ARHIIVAŠTA.

jevien talo. Kyläššä oli aittoja šekä pieni časoun'a kylän kalmismualla. Paikalliseläjät paistih karjalan kielellä, eryähät oštattih ruočin kieltäki.

Niin kuin ni kaikki miešväki, hiisjärviläiset niisi oltih rekruttiloina. Vuotena 1829 rekruttiloih otettih Nikita Jelisejev. Monta vuotahäneštä ei ollun mitänä tietuo. Hänen naista Katerinaua ei tiijetty pityä leškenä eikä soltatan naisena.

Vuotena 1834 Hiisjärven kyläššä oli jo 35 eläjä: soltatan naini Katerina Jelisejeva lapšineh, Jelisejev Rodionin, Artemin ta Kontaratan perehet šekä Sofontjev Panfilan pereh. Kylä eli pohatašti. Joka pereheššä oli oma talouš. Niin kuin ni muutki karjalaiset hiisjärviläiset oltih muanviljeläjät, kalaštajat ta mečäštäjät. Jelisejevit šen lisäksi vielä käytilä kauppu. Šuku oli varakaš. Heijän kešen oli šemmosieki, kumpasilla oli kauppoja ašen Piiterissä. Taito ta perehrakkahuš oltih šuurena apuna myyntimäneššyškšä. Eryähät tämän šuvun jälkeläiset nykytähäki hoijetah kaupankäyntie hyvin mäneššyškšellisešti.

Tunkuon šeurakunnan peruššettuo 1848 vuotena Hiisjärvi rupesi kuulumah šiih šeurakuntah. Vuotena 1850 šiinä oli jo 46 elä-

FEDOSJA SAVINOVA – HIISJÄRVEN KYLÄN MONIEN ELÄJEN ŠUKULAINI.

jä. Hiisjärviläiset oltih šukuyhteyškšissä perttijärviläisien, rukajärviläisien, virniemiläisien kera.

Vuotena 1905 kyläššä oli kuušš taluo. Vähän myöhemin Hiisjärveh tuli Pekka Sabujev perehineh. Hiisjärvi oli Pekan muamon kotikylä ta kaikki Jelisejevit ta Sofontjevit oltih hänelä heimolaiset. Pekka otet-

tih ensimmäiseh Muajilšukuyhteyškšissä perttijärviläisien, rukajärviläisien, virniemiläisien kera. Hän oli palkittu Pyhän Georgin rissillä. Kotih tultuon šankari rupesi rakentamah uutta taluo, šuurien ikkunojen kera, šemmosie hiän oli nähny Jeuropaššä. Onnako mieš ei šuanun rakentua šen loppuh šuate. Pekka kuoli vuotena 1922. Hänen leški Anna jäi yksin viijen lapšen

kera ta joutu iče lopettamah rakennušta.

Vuotena 1915 Hiisjärveššä elettih kaksi Iivana-veikko Jelisejevie perehineh. Heijät aina pantih kirjoilla Iivana ensimmäini (šynt. 1875) ta Iivana toini (šynt. 1876). Vuotena 1914 heilä molommilla šynnyttih pojat, pojilla annettih šama nimi – Pekka. Iivana toisen naini Ksenija oli Gužijevin šukuo Komakošta. Oli vielä Grigori Jelisejevin talo, hänen Afdotja-naini oli Markovien šukuo Rukajärveštä. Kyläššä šilloin elettih jo ikäillaššä olija Ksenija Jelisejeva punukkoineh, Iivana ta Katerina Jelisejevien šuuri pereh, soltatan naini Anna Sabujeva lapšineh, Kalistrat Sofontjev ta Miihkali Sofontjev perehineh. Kalistrat ta Miihkali oltih Panfila Sofontjevin punukkoja. Miihkali Sofontjev vuotena 1884 vihki Tunkuoššä Paraskeva Jelisejevan kera. Heilä šynty Panteleimonpoika vuotena 1885. Vuotena 1915 Panteleimon rupesi elämäh vanhempien taloššä Matr'ona naiseh ta kolmen pojan Anufrin, Juakon ta Lasarin kera. Eri tavoin kehityttih hiisjärviläisien kohtalot.

1930-luvulla Hiisjärven elämä vähä millä erosi muijen lähikylien elämäštä.

1930-luvun aluššä ruvetti peruštamah kolhoosija. Hiisjärvi liitettih Rukajärven sel'sovettah (kyläneuvoštah). Hiisjärven lapšet ruvetti käymäh Rukajärven kouluh. Yksi koulun piäštökkähistä hiisjärveläini Marfa Sabujeva (Ilijina) (1917-2007) tuli opaštajakši. Hiisjärveläisien jälkiläisien joukoššä oli monta opaštajua, onnako Marfa oli ensimmäini. Hiän muisti ta hyvin tiesi omie muanmiehie eikä košana unohitan omua kylyä. Kunnivoitteen kerto monista Jelisejevien šuvun jäsenistä, lämmöllä muisteli Sofontjeviläisistä. Marfan čikko Našto šovan aikana oli Vienanmeren kanavalla kulkijan laivan kapteeni.

Vuotena 1937 Hiisjärven kyläššä eli 18 mieštä ta 25 naista. Vainoaikana kyläššä oli vankittu šeiččemen mieštä. Niijen kešen oli Rukajärven kyläneuvoštah ta kolhoosin johtajat, meččämiehet ta tavalliset kolhoosin ruatajat. Miešväještöštä kyläh jäitih vain vanhukset, nuoret prihat ta pienet lapšet. Kaikki jykiet mieštyöt naiset jouvuttih ottamah harteilla.

Šovan vuuvvetki lišättih kor'ua. Kylän eläjät oli evakoitu Arhankelin alovehella. Monet niistä ei myöššyty šiitä evakkomatalta, ei keššetty nälkyä, kurjuutta ta tautija.

Šovašta ei myöššyty: ylikersantti Mihali Jelisejev, hiän kuatu 24-ikähisenä vuotena 1944; ruškiearmeijalaini P'otr Jelisejev vuotena 1941 katosi tietymättömih, šamoin kuin rivimieš Onisim Jelisejev.

Vuotena 1914 šyntynyt Lasari Sofontjev šovan aikana šoti Karjalan ta III Valkovenäjän rintamalla. Hiisjärven kylän eläjän kersantti Sofontjevin šukunimi löytyy Neuvoštoliiton Yleisneuvoštahon ašetukšešta Urheuvešta-mitalilla palkittujen listoilla. Šankarin poika nykyjääh eläy Rukajärveššä...

Šovan jälkeh Hiisjärven kylä kokonah tyhjenedi. Kyläpaikat on jo aikoja mečitty ta kašvettu heiniköllä. Vain pitäššä heiniköššä tuškin näkyvät talojen tilat kerrotah aikoinah näillä paikoin šykkijäštä elämäštä.

Vapua-aika

» RAHVAHAN VIISAHUŠ

Hyvä on vanhan vanheta hyvän nuoremman nojašša, hyvä on lapsen lapšeštua hyvän vanhemman varašša.

KARJALAINI ŠANANPOLVI

» ANONSSI

KUKLATALO-NÄYTTELYŠALI. ERISŠYŠ.

21.09. ŠUATEN	Esillä Anna Gr'aznovan (Petroskoi) piiruššukšie ta Apollinarija
ENŠIARKI-ŠUOVATTA	
12.00-17.00	Dvurečenskajan (Petroskoi) mualaukšie.

→ Adressi: La Rochellen katu, 13
→ Telefoni: 77-34-56

KAUPUNKIN NÄYTTELYŠALI. KIŽIN PALETIN VÄRIT.

22.09. ŠUATEN	5-14-vuotisien lapšien töijen näyttely, kumpani on omissettu Kižin musejon lapšienstudijon 20-vuotispäivällä. Esillä eri tekniikoilla luajittuja mualaukšie, piiruššukšie. Interaktiivini ohjelma lapšilla ta nuorilla.
TOINIARKI-PYHÄPÄIVÄ	
12.00-19.00	

→ Adressi: Lenininkatu, 26
→ Telefoni: 78-16-50

FILARMONIJAN YLÄAULA. INSOLITUM IN CONVENTIONALES.

23.09. ŠUATEN	Valokuvuaja Ilja Pokrovskin (Petroskoi) töijen näyttely.
ENŠIARKI-PYHÄPÄIVÄ	
10.00-18.00	

→ Adressi: Kirovinkatu, 12
→ Telefoni: 76-97-06

KIŽIN NÄYTTELYŠALI. VENÄLÄISET SIIČČAPAIKAT.

6.10. ŠUATEN	1800-luvun ta 1900-luvun alun venäläisie siiččapaikkoja esittäjä näyttely Sergijev Posadin kaupunkin istorijan ta taitehen ulkoilmamusejon kokoelmista.
ENŠIARKI-PYHÄPÄIVÄ	
10.00-18.00	

→ Adressi: Kirovin aukijo, 10a
→ Telefoni: 78-35-43

KIŽIN NÄYTTELYŠALI. MIUN MUAJILMA.

31.10. ŠUATEN	Kuvataiteilija Svetlana Schröderin (Šaksa) piiruššukšien näyttely. Esillä Kižijä ta Karjalua.
ENŠIARKI-PYHÄPÄIVÄ	
10.00-18.00	

→ Adressi: Kirovin aukijo, 10a
→ Telefoni: 78-35-43

KARJALAN KAŠALLINI MUSEJO. ASIENA OLI MYÖŠ LYIJYKYNÄ.

1.11. ŠUATEN	Karjalan rintamalla taistelijien taiteilijien töijen näyttely. Esillä yli 40 piiruššusta vuosilta 1942-1944, aseita ta šota-ajan esinehie.
TOINIARKI-PYHÄPÄIVÄ	
10.00-17.30	

→ Adressi: Leninin aukijo, 1
→ Telefoni: 76-94-79

KEMIN NAISIEN L'APAČIHA-KLUBISSA HARJOTELLAH ERI-İKÄSET KÄSITYÖMUASTERIT. KUVA OTETTU GOVKARELIA.RU-NETTIŠIVUILTA.

L'apačok tarkottau tilkkuista

Näyttely: Kemin naisien L'apačoha-klubi juhliu 10-vuotispäiväh.

MARIJA KIRILLOVA

Arhankelin kielen murtehešša on hellä l'apačok-šana, kumpani tarkottau pientä tilkkuista. Šiitä šanašta ilmešty naisien L'apačoha-klubin nimi, kumpani tänä vuotena juhliu 10-vuotispäiväh.

Naisien klubi kašvo šeuarašta, kumpasen alkuhpanijina oltih M.V. Koškina ta V.G. Anisimova. Vuotena 2003 aktiiviset kemiläiset naiset voitettih Sosiaalipuoluššukšen ministerijon kilpailušša pienen grantin naisien

klubin järještämiseh. A paikallisešša kulttuuri-kešukšešša löyty huoneh klubin issuntoja varoin.

L'apačoha-klubissa harjotellah opaštajat, lääkärit, rautatien ruatajat. Hyö ollah eri-ikäset käsityömuasterit, ka kaikkie heitä yhistäy himo luatie kaunehutta omin käsin. Naisien muasteritašo ta käsitöijen vaikeuš käšvetah vuosi vuuvvelta.

L'apačoha-klubin jäsenet ošallissutah kaikkieh piirin käsityötaijon näyttelyih. Šamoin naiset näyttettih omie ruatoja Belomorskissa

ta Petroskoissa, ošallissuttih Piiterin kvilt-foorumih, esittettih Kalevala tilkkusešša -näyttelyö Moskovašša.

Meri, meččä, järvet ta jovet aina oltih pomorien lähellä. Klubin käsityömuasterit starajah näyttäh oman ševun kaunehutta ta pomorien jokapäiväistä elämyä tilkkusešša ta rahvahan kuklašša. "Pomorje on miun šeutu", "Oma kotimua", "Puini Kemi" – naisien ruatojen nimet kerrotah ičeštä.

L'apačoha-klubin deviišina ollah taiteilija Nikolai Rerihin šanat: "Kaunehuo-

merkin alla myö ilosešti aššumma. Kaunehuoolla voitamma. Kaunehuoolla molimma. Kaunehuoolla yhisymmäh".

Šyšškuun 6. päivänä Petroskoin Perintehellisen käsitöijen kešukšešša (Kirovin katu, 13) avautu L'apačoha-klubin L'apačok tarkottau tilkkuista -näyttely. Šiinä on esitetty tilkkuisista luajitut pannoot, täkit, laukut, šekä rahvahan kuklat. Tuttavuštuo mukavieh käsitöih voipi 28. šyšškuuta šuaten.

Netälän päivä	Petroskoi		Kemi		Kalevala		Koštamuš		Louhi		Mujejärvi	
	YÖ	PÄIVÄ	YÖ	PÄIVÄ	YÖ	PÄIVÄ	YÖ	PÄIVÄ	YÖ	PÄIVÄ	YÖ	PÄIVÄ
NE 12 ⁰⁰	☁ +9	☁ +16	☁ +11	☁ +12	☁ +8	☁ +9	☁ +7	☁ +9	☁ +9	☁ +12	☁ +8	☁ +11
PI 13 ⁰⁰	☁ +10	☁ +16	☁ +10	☁ +11	☁ +5	☁ +10	☁ +4	☁ +10	☁ +4	☁ +13	☁ +8	☁ +9
ŠU 14 ⁰⁰	☁ +10	☁ +16	☁ +11	☁ +11	☁ +6	☁ +12	☁ +5	☁ +12	☁ +8	☁ +13	☁ +9	☁ +10
PY 15 ⁰⁰	☁ +11	☁ +17	☁ +12	☁ +14	☁ +10	☁ +13	☁ +9	☁ +12	☁ +8	☁ +12	☁ +9	☁ +11
EN 16 ⁰⁰	☁ +10	☁ +15	☁ +10	☁ +14	☁ +9	☁ +14	☁ +8	☁ +14	☁ +8	☁ +12	☁ +8	☁ +13
TO 17 ⁰⁰	☁ +11	☁ +14	☁ +10	☁ +12	☁ +11	☁ +14	☁ +10	☁ +14	☁ +7	☁ +15	☁ +10	☁ +14
SE 18 ⁰⁰	☁ +9	☁ +12	☁ +11	☁ +12	☁ +9	☁ +13	☁ +8	☁ +13	☁ +8	☁ +11	☁ +8	☁ +10

» ANEKDOTTI

Ymmärrin, jotta miun on aika levähtäh, konša en voinun muistua montako kopeikkua on rupl'ašša: 60 vain 100.

***

- Mamma, pitäykö šilma auttua?
- Pitäh.
- Pappa, auta mammua!

YHTEISKUNTAPOLIITTINI LEHTI, KUMPANI
ILMEŠTY KARJALAN KIELEN VIENANKARJALAN
MURTEHELLE

Vienan Karjala

Karjalan rahvahan lehti on perüšsettu 28. talvikuuta 1999.
Lehen on rekisteröiny Venäjän Federatijon Kirjapainoalan komitietta, rekisterinumeru «3»-0186

PERUŠTAJAT:
Karjalan tašavallan lakijenhväkšymiskokouš,
Karjalan tašavallan hallituš,
Karjalan Rahvahan Liitto,
Valtjollin ibytžettilaitoš
"Periodika"-kuštantamo

Piätoimittaja Olga MELENTJEVA

TOIMITUKŠEN OŠOITEH:

Titovinkatu 3, 185035 Petroskoi, Karjalan tašavalta
Tel: (8 142) 78 29 32; faksi: (8 142) 78 36 29
e-mail: vienankarjala@mail.ru; vienan@sampo.ru
<http://vienan.rkperiodika.ru>

Julkaisija:

Valtjollini byžettilaitoš
«Periodika»-kuštantamo

Painettu Verso-kirjapainošša:
185031, Petroskoi, Varkaukšen rantakatu, 1a

№ 17 (369) 11.09.2013
Allakirjutettu painettavaksi 10.09.2013
klo 12.00

***

→ Indeksi 84593
→ Painoš 700
→ Tilauš 875
→ Hinta 15.00 rpl

Vozduh-festivaali myösty

Kulttuuri: Kuvveš musiikkifestivaali piettih Petroskoissa šyyškuun aluša.

KSENJA VERETENNIKOVA

Kaikki elävän rokkimusiikin harrastajat vuotetih tätä šykyšyn tapahtumua jo monta vuotta. Mistä pakina on? Tietyšti kansainvälisestä Vozduh-musiikkifestivaalista, kumpani piettih tänä vuotena 6.–8. šyyškuuta.

Festivaalin iskuvirkehenä ollah Šiun vapauten kolme päivä -šanat. Še on totta! Huimien päivien aikana voit unohtua kaikista propleemoista, tuttavuštuo uusih ihmisih, tavata yštävieh kera ta tietyšti kuunnella ”elävyä” musiikkie. Karjalaisilla nuorilla musiikkiryhmillä še on hyvä mahollisuus näyttä omua tuotantuo suurella lavalla ta vaihtua kokemušta jo kuuluisien bändien kera.

Enšimmäini Vozduh-festivaali piettih Karjalašša vuotena 2005. Šen järjestäjänä oli Naše radijo – Petroskoi-radijo. Še oli šemmosen šuuren festivaalin järjestämisen enšimmäini kokemuš, onnako kaikki onnistu. Rokkijuhla kešti kakši päivyä. Kaččojat ta iče šoitajat arvošettih hyvä iäntä ta yštävällistä ilmapiirie. Tunnetut venäläiset Pilot-, Nočnije snaiperi-, Mara-, Maša i medvedi-, 7 B -bändit, šekä karjalaiset Myllärit-, D’Aïrot -ryhmät ta vierahat Murmanskista, Piiteristä, Nižni Novgorodista näyttetih omua tuotantuo ta ei annettu kaččojien ikävöijä. Šilloin keräyty šuuri joukko ihmisie, kumpaset ruvettih tukimah festivaalie ta huolehtimah šen tulevaisuutta.

Vuotena 2006 Vozduh-festivaalista tuli kansainvälini tapahtuma. Šiih ošallisuttih rokkibändit Šuomešta, Ruočista, Šakšašta ta Latvijašta. Šinä vuotena festivaalie ruvettih pitämäh kolme päivyä, a šen vetäjäksi tuli Naše radijo -radijon prod’usseri Mihail Kozirev. Toisen festivaalin pääšoitajina oltih Alisa-, Korol’ i Šut- ta Brainstorm -ryhmät.

Vuuvvešta vuoteh festivaali kehitty ta kaččojien määrä kašvo. Vuotena 2007 Vozduh-festivaalih tuli jo yli 30 tuhatta kaččojua. Festivaalin puittehisša jo kakši vuotta peräkkäh toimi Mukava Vozduh -ohjelma, kumpani anto mahollisuuvven vammaisihmiesienki ošallistuo festivaalih. Liikuntarajotetuilla ihmisil-

FESTIVAALIH AINA KERÄYTY ÄIJÄN RAHVAŠTA, ELÄVÄN MUSIIKIN HARRAŠTAJIE. KUVA: OLGA SMOTROVA.

lä šuuren lavan eteh oli rakennettu mukava podiumi. Šen lisäksi vammaisihmieset voitih šuaha ilmasie lippuja, još kirjutettih etukäteh anomuksie.

Vuotena 2008 nelläš Vozduh-festivaali keräsi noin 35 tuhatta kaččojua. Musiikkityylien luvettelo niise levni. Nyt kaččojat voitih kuunnella kuin heavy metal-, pank-rokki-, folk-, reggy-, niin ni äšen popmusiikkie.

Vuotena 2009 enšimmäistä kertua Vozduh-festivaalin ohjelma jatku yöllä. Niin oli järjestetty Yöllini Vozduh, še oli sähkömusiikin festivaali. Šen lisäksi kaikki halukkahat, ket ei voitu piäššä festivaalih, voitih kaččuo šitä netin kautta online-lähetykšeššä.

Šiitä kolme vuotta festivaalie ei pietty. Onnako kaikki ušottih, jotta kohta kaikki onnistuu, jotta löytyy tarpehelli rahamiärä, tulou apulaisie ta järjestäjät šuahah mahollisuuvven palata meilä šuuri musiikkitapahtuma. Toičči kaupunkissa voit nähä nuorie ihmisie paitoloisša, kumpasih on kirjutettu: ”Meilä pitäy Vozduh”.

Myö pitälti šitä vuottima ta tänä vuotena Vozduh. Perezagruzka -festivaali piettih 6.–8. šyyškuuta Petroskoin lähellä Aviaretromajapaikašša.

TÄNÄ VUOTENA FESTIVAALIN PÄIŠOITAJIEN LUVETTELOŠŠA OLI TUNNETTU MUSIIKKO VALKOVENÄJÄLTÄ LÄPIS TRUBETSKOI. KUVA: NATALJA MITROFANOVA.

Rahvašta oli äijän. Ken tanššiu ta laulo lavan lähellä, ken käveli majapaikašša tai yštävien kera šoitto kitaralla Toičči kaupunkissa voit nähä nuorie ihmisie paitoloisša, kumpasih on kirjutettu: ”Meilä pitäy Vozduh”.

Tämän vuuvven festivaalin pääšoitajina oltih Alisa-, Lapis Trubetskoi- ta Arija -ryhmät. Tavan mukah ne esiinnyttih illalla. Kaikki kerävyttih piälavan ieššä ta yheššä laulettih šoitajien kera. Še on tosi adrenaliini, konša šuuri ihmisien joukko

tanššiu ta laulo yheššä rytmisšä.

Festivaali loppu. Kyšymykšeh, onnistuko še vaššattih tyytyväiset kaččojien kašvot ta hymyt.

– Tahon šanuo šuuret passipot kaikilla, ket autettih festivaalin elvyttämistä. Perezagruzka onnistu! Toivomma, jotta näkeyymmä enši vuotena, šano festivaalin järjestäjä Maksim Mazurovski.

» VOZDUH-FESTIVAALI

- ❖ Enšimmäini Vozduh-festivaali oli pietty vuotena 2005.
- ❖ Vuotena 2006 festivaalista tuli kansainvälini tapahtuma.
- ❖ Kaččojien rekordimäärä oli yli 35 tuhatta ihmistä.
- ❖ Festivaalih ošallisuttih šemmoset kuulusat ryhmät kuin Pilot, Nočnije snaiperi, Mara, Maša i medvedi, 7 B, Korol’ i Šut, Sarganova, Alisa, Lapis Trubetskoi, Splin, Agata Kristi ta toiset.
- ❖ Festivaalin musiikkityylien luvettelošša on pank-rokki, folk, reggy, popmusiikki.
- ❖ Tänä vuotena Vozduh piettih Aviaretromajapaikašša.

Kirjallisuussivu

« Valittuoh kerran elämänkaverih, korppi ei konšana enämpi vajeha puolisuoh, vain jiäy šillä uškolliseksi koko elämäh ajaksi.

TYNYE RUGOJEVA

Nuorien huaviet onnešta

Järven jiallä kotirannašša
Joka päivä luistelen,
Šinišilmä, pitkätukka,
Aina šilma muistelen.

Muistelen kun lahen poikki
Mielelläni šoutelin,
Šie aina issuit airoloilla,
Mie haitarilla šoitteilin.

Još on järven pinta tyyni,
Šoitto loitoš leviey.
Šilloin nuoret šytämmetki,
Rakkauešta heryäy.

Poika šano: "Hiät myö piemmä
Peltotöijien jälkeh,
Konša on aikua levähellä,
Šekä pityä häitä.

Lapšie šynty viisi-kuuši –

Tyttöjä ta poikie.
Ei ole kyllä ikävä
Yheššä niitä hoitua.

Šiitä vuuvven kahen piäštä
Talon rakennamma,
Vihriellä aukiolla,
Paikalla ihanalla.

Kohta talon ympärillä
Kašvau vihrie puisto.
Näin kaunehešta

rakkauešta
Jiäy kunnollini muisto.

Varrutah lapšet,
kašvetah lapšet,
Hyviksi ruatajiksi,
Vaikeijen tehtävien
šuurittajiksi,
Šynnyinmuan puoluštajiksi.

» LOIČČU

Anna šie, Ahti, šuuri hauki

Anna šie, Ahti, šuuri hauki
Eli kaksi pienempäistä.
Annan šuolet šoutajilla,
Piän peränpitelijällä.
Keškimurun keittäjällä,
Šappi – ilmain istujalla.
Kouhkot – koivun nousijalla,
Makšat – mualta kaččojalla.
Häntäjouhet joutavilla,
Häntäjouhet joutavilla.

Ota onki, niele niekla,
Koppua kovera rautani.
Miun on šilmani šiliempi,
Miun on maimani makiempi.
Muijen šiimat pahat šiimat,
Muijen maimat pahat maimat.

KIRJUTETTU I. KONDRATJEVALTA
VUOKKINIEMEŠŠÄ VUOTENA 1952

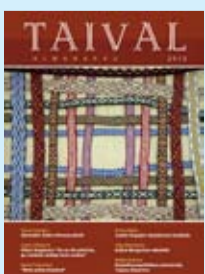
» KARJALAISIE ŠANANLAŠKUJA

- Ei pie olla arka, pitäy olla tarkka.
- Huolova laisalta kiäštä kiskou.
- Hyvä mieš, hyvä heponi, hyvä naini kolmantena.
- Još tunnet iččeš riškiksi, elä heikkoh käsin käy.
- Nakrajan šuuh on parempi kaččuo.
- Šuu šulan šoittau, vačča tervan keittäy.
- Miehen mieli – miehen kunnivo.
- On hajuo, vain piä kajou.
- Laiska kerralla kantau, virkku viisičči juokšou.
- Šana toisen poikki leikkua.
- Šuuta viärissä, ka omua puolissa.
- Parempi on kotini kopeikka, kuin kyläni rupl'a.

» HUOMIJO!

Ošša karjalankielini Taival-almanakka!

ALMANAKKA ŠUAU OŠTUA
VIENAN KARJALA -LEHEN
TOIMITUKŠEŠŠÄ.
ŠEN HINTA ON 40 RUPL'UA.

Šelkosien herra

PEKKA PERTTU

Korppi. Tuo Kalevalan kuulusa korppiijen herra, on kaikilla niin tuttava, jotta ei ainakana šen ulkonäkyö tarviče esitellä. Ta mitäpä tuošta huaškalinnušta kirjuttellakana, šuattau kennih ajatella. Älykäš rosvo ta hävitöin ryöväri.

Vain jošpa emmä kiirehtis heti tuomiččomah, vaikka nuo šyüttiet taijetahki olla totta. Tiijämmäkö korpista riittävästi? Tiijetähkö kaikki šenkin verran, jotta korppi on varpuislintu ta kuuluu varislintujen šukuh.

Tietyšti kun vertuau korppe pienimpih varpuislintuoih, esimerkiksi keltapiätijaseh, min paino on 5-7 grammua ta pivuš häntöineh 9,5 cm, on vaike uškou niijen šukulaisuuteh, šentäh kun korpin paino on 1,5 kilon vaiheilla, pivuš läheš 70 šenttie šekä šiiventerien väli lennošša 1,3 metrie. Vain korppi (kannattau mainita šen «arvonimiki» – Corvus corax) on šiitäki varpuislintujen jättiläisetuštaja.

«Mušta kuin korppi» on tavallini šanonta rahvahan välissä. Ta komienkiiltäjä šinimušta še onki. Kuulusa venäläini eläinstarinojen kirjuttaja Ivan Krylov panou revon korppe mielisselleššäh kehumah šen pukuo:

Hyvyä huomenta,
herra Korppeliini,
a kun on še päita šula viini.
Meillä muilla – nahkatakki,
teillä kiiltomušta frakki.

Korpin elämäššä on äijän šemmosie piirtehie,

kumpaset pannah ajattelijan ihmisen šuoraštah kunnivoittamah tätä erittäin jykien'okkaista lintuo huolimatta šen oveluuvvešta ta ilkitöistä, varšinki toisie lintuja šekä niijen pešie ta poikovehta kohti. Enšiksi še on pitkäikäsin kaikista muajilman lintuloista. Tietokirjojen mukah še eläy 100-150 vuotta. Šama korppi, mi pitäy šilmällä korkien männy latvašta šiun touhuja mökkis venehvalkamošša, on nähny šekä tuattoš, jotta ukkoš touhuja. Ta šen muisti ei petä konšana.

Kuulusa on korppi šamoin šiitäki, jotta še on Karjalašša kaikkein aikasin pešijä, još ei oteta luku muista lintuloista kokonah eruojua käpylintuo, mi muniu kaikkein äkeimpien talvipakkasien aikana. Korpin kiimakisat aletah jo tuiskukuušša ta muninta šulakuun alkupuoliskolla, konša meilä, varšinki pohjoispiirilöissä on vielä liik-kumattomat hanket.

Korpin kiimakisat ollah aivan eriskummalliset. Olen onnistun näkömäh šitä vai-kuttavaa näytöštä kaksi kertua elämäššäni: pik-kupoikana Köynäšvuaran pohjoisrintien piällä ta toisen kerran, šiinä kymmeni-sen vuotta takaperin, Petroskoin lähellä, Ankkajärven jiallä (homselkäläisien mukah järven nimi on Ankkiejärvi). Šitä lentokyvyn šuoritušta erämuan piällä kevyäsen vivahtavan šalon hankimaiselmašša on tovelle mieltä ylentävä tapah-tuma. Korppipari mutkitelou liitolentuo korkiella ilmašša heliešti klonkkuon,

ta šiitä linnut äkkie kirvo-tah tunteissah suorah valkieta muata kohti melkein ummešša šiivin, kuni aivan viime hetkellä kimpaisah ylöš vierekkäh šiivet ummešša. Šiinä on äkkiheittoja ylöš, alaš ta šivuloilla, jyrkkie mutkie ta kuperkeikkuja, ta koko ajan ne ollah noin metrin piäššä toisistah. Tuntuu niin, kuin ne ois šivottu toisihis milläni näkymättömällä nauhalla, niin tarkkah ne matkittih toiseh liikkehie. Lopuksi ne tupšahetah rinnakkah lumikentällä, missä kiimamänöt jatutah.

Väitetäh, jotta harva ihmini on piäššyn näkömäh korppien lemmeleikkijä muašša. Vain miula on šattun šemmoni onnenpotkahuš, jotta olen nähny šiitäki ylempänä mainiččomani järven jiallä.

Oli lumišatieni päivä tuiskukuun lopulla. Hil'p'aista ta tyhjyä koko miän huvilakyläššä, olin šielä yksin. Yhtäkkie kuin taivahašta olis tipahtan jiallä korppipari, kumpasilla šiäštä huolimatta oli mieleššäkevyäsetmeinikit. Ne istuuvuttih vaššakkah jiallä noin šylen piäššä toisistah ta šiinä minuutti välie hypähettih mäne tiijä metrin korkevuolla ilmah ta tupšahettih tuaš šamah paikkah. Še kävi niin yhtä-aikua, jotta oli mahotoin erottua kumpani heistä olis ollun enšimmäini. Šitä ne lopulla muutti «taktiikkua». Šiinä oli kumarteluo nis-ka jäykkänä, monenmoista tepašteluo, šiipien levittelyö ta viimein ne tartuttih toisihis mahtavista n'okistah,

« Mušta kuin korppi» on tavallini šanonta rahvahan välissä.

mit tovelle ollah tosi šuuret linnun kokoh verraten. Ta tämmöistä temppuilio jatku loputtomih. Kylmin šitä kačellešša ta myöššyin pirttih.

Korpin kunnivokši on šanottava, jotta valittuoh kerran elämänkaverih, še ei konšana enämpi vaje-ha puolisuoh, vain jiäy šillä uškolliseksi koko elämäh ajaksi, šamoin kuin joučen.

Pešäpaikan valitešša ta pešan rakentamieššä korppi-tuatto täyttäy kaikki emäntäh juonit, kumpasie šillä on riittävästi. Toisinaš isäntä joutou raketamamah toisenki pešan, kuni emälintu hyväkšy niistä jommankumman. Pešä on tavalliešti jyrkällä kallivo-reunalla tai šuurešša puušša ta on aikamoini rišulinna. Vain hyväkšytyö pešäh korppipari pitäy šitä kotinah vuosikaupalla.

Pešäpiirissä korppi on erikoisen vihani ta vuuralini kaikilla pešyä läššä tullijilla. Še voit kävyä min hyväh petolinnun kimp-puh. Riittäy kun šanomma, jotta iče kotkaki kiertelöy kohtaukšie korpin kera. Viisahanana ta voimakkahana kotih puoluštajana še toimiu hyvin tarkašti šuunnitellen - še tiijetäh kaikki ta šiiksi yritetäh pisyö šiitä erikseh.

Eräš ranškalaini ornitologi (Menatori) kertou aika kummallisen tapahukšen korpin käyttäytymieššä, šilloin kun ihmini läheštyy šen pešyä. Korpit ei hyökätä piällä, vain lennetäh pois, istuuvutah parinkymmen metrin piäh pešäštä ta praukutah vihasešti. «Nävin yhen korpin, kumpani joka kerta, kun tulini šen pešan luo, istuutu šamah petä-jäh ta halteissah alko repie raivokkahašti männy nieklasie ta työnnellä niitä alaš. Vain välillä še ärähteli vihasena ta hyökkäsi tuaš nieklojen kimp-puh».

Jatkuu

KIÄNTI: VALENTINA KARAKINA